

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Andrzej Siuchniński (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **W.K.**

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 13 lipca 2023 r.

wniosku pełnomocnika o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 21 grudnia 1999 r., sygn. akt II Aka 372/99

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 6 października 1999 r., sygn. III Ko 35/97

na podstawie art. 547 § 1 k.p.k. w zw. z art. 544 § 2 i § 3 k.p.k.

1. oddała wniosek o wznowienie postępowania;

2. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego obciąża

W.K.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 października 1999 r., sygn. akt III Ko 35/97, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz W.K., W. K.1, W. J. oraz J.K., kwoty po 6337,50 zł (słownie: sześć tysięcy trzysta trzydzieści siedem złotych 50/100), tj. łącznie 25 350,00 zł (słownie: dwadzieścia pięć tysięcy trzysta pięćdziesiąt złotych 00/100) tytułem odszkodowania za poniesione szkody i zadośćuczynienia za doznane krzywdy w związku z represjonowaniem F. K. męża i

ojca wnioskodawców - za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Oddalone zostały pozostałe roszczenia wnioskodawców, dotyczące przyznania zadośćuczynienia z tytułu pozbawienia życia ich męża i ojca – F. K..

W dniu 30.10.1999 r. pełnomocnik W.K., W.K.1, W.J. oraz J.K. wniósł apelację o ww. orzeczenia, zarzucając Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy m.in. popełnienie błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, polegającego na przyjęciu, że F.K. zmarł z przyczyn niemożliwych do ustalenia, podczas gdy z zeznań szeregu świadków wynika wprost, iż jego zgon pozostawał w związku z ciężkim pobiciem przez funkcjonariuszy byłego Urzędu Bezpieczeństwa.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, po rozpoznaniu apelacji, wyrokiem z dnia 21.12.1999 r., sygn. akt II AKa 372/99, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 6.10.1999 r., sygn. akt III Ko 35/07.

W dniu 1 lipca 2022 r. wpłynął do Sądu Najwyższego wniosek pełnomocnika W.K. o:

„1. wznowienie postępowania na korzyść, z uwagi na ujawnienie się po jego wydaniu nowych faktów i dowodów, w trybie art. 540 § 2, w związku z art. 542 § 1 w zw. z art. 544 § 1 k.p.k., postępowania zakończonego wydaniem przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku prawomocnego wyroku z dnia 21.12.1999 r., sygn. akt II AKa 372/99, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 6.10.1999 r., sygn. akt III Ko 35/97, nieuwzględniającego wniosku W.K., W. K.1, W.J. oraz J.K. o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, w związku z pozbawieniem życia ich męża i ojca F.K., na podstawie art. 11 ust. 2 oraz art. 13 Ustawy z dnia 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego;

2. uchylenie w trybie art. 547 § 2 k.p.k. w całości obu postanowień wskazanych w pkt 1 niniejszego wniosku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, celem zasądzenia względem wnioskodawcy zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 10 000 000 zł, na podstawie art. 11 ust. 2 Ustawy z dnia 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego”.

Jednocześnie pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dołączonych do wniosku dokumentów, w tym dowodu w postaci postanowienia o umorzeniu śledztwa z dnia 23 maja 2022 r., sygn. akt [...].IPN Oddziałowa Komisja Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w [...].

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wznowienie postępowania nie zasługiwał na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy odnotować, że z uzasadnienia omawianego wniosku o wznowienie wynika jednoznacznie, że jego podstawę pełnomocnik wnioskodawcy oparł na przepisie art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. (propter nova), a nie błędnie wskazywanym we wniosku art. 540 § 2 k.p.k.

Podstawa wznowienia postępowania, o której mowa w przepisie art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. opiera się na założeniu, że postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nie znane wcześniej w zakończonym postępowaniu. Lektura wniosku wskazuje na to, że podstawą żądania wznowienia postępowania jest wskazanie na dowód w postaci postanowienia o umorzeniu śledztwa z dnia 23 maja 2022 r., sygn. akt [...], wydanego przez prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w [...], zawierającego informacje dotyczące okoliczności pozbawienia życia F.K. Tymczasem, jak słusznie zauważył prokurator w odpowiedzi na przedmiotowy wniosek, z treści uzasadnienia tego postanowienia wynika jedynie, że wobec F.K. „zastosowano niedozwolone metody śledcze w postaci bicia i uderzenia twardym przedmiotem w głowę, co mogło doprowadzić do zgonu pokrzywdzonego. Nie ma co prawda bezpośrednich dowodów potwierdzających tę tezę, jednakże zeznania W.K. oparte na relacji B.J. należy uznać w tym zakresie za wiarygodne”. Zatem związek przyczynowo-skutkowy między represjonowaniem zmarłego F.K. a jego śmiercią nie został potwierdzony w sposób definitywny. Ponadto nie sposób nie zauważyć, że zarówno W.K. jak i B.J. byli przesłuchiwanymi w charakterze świadków w toku postępowania prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, w sprawie o sygn. akt III Ko 35/97, który wówczas uznał, że brak jest dostatecznych podstaw dla uznania związku przyczynowego pomiędzy zgonem F.K., a działaniem osób trzecich i to w

zakresie, jaki miałyby rodzić prawo do ewentualnego zadośćuczynienia. Stanowisko Sądu I instancji zostało poddane kontroli instancyjnej i w pełni zaaprobowane przez Sąd Apelacyjny, który w uzasadnieniu podkreślił, że: „zgromadzony materiał dowodowy nie wykazał, aby śmierć F.K. była skutkiem represji, jakie spotkały go za prowadzenie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego”. Zeznania W.K. i B.J. były znane sądom orzekającym w sprawie. Trudno zatem uznać depozycje tych świadków za nowy dowód w rozumieniu przepisów wznowieniowych. W postępowaniu prowadzonym przez Instytut Pamięci Narodowej jedynym dowodem bezpośrednim były zeznania W.K. złożone w dniu 16 grudnia 2021 r. W swoich zeznaniach odnosił się do relacji – nieżyjącego już w czasie tego przesłuchania – B.J. (brata matki świadka), podając: „(...) rodzina namówiła mamę żeby podjęła decyzję o otwarciu trumny. Wtedy brat mamy B.J., otworzył trumnę. Wielu widziało, że twarz ojca była sina. Brat mamy B.J. widział, że ojciec został uderzony rękojęścią pistoletu w skroń. Mówił, że w tym miejscu był widoczny mózg” (k- 66 akt [...]). W tym miejscu odnotować trzeba, że B.J. zeznawał dwukrotnie w postępowaniu przed Sądem Wojewódzkim w B., w sprawie o sygn. akt III Ko 35.97, tj. na rozprawie w dniu 18 grudnia 1998 r. i w dniu 30 września 1999 r., opisując wówczas zauważone obrażenia u F.K., jednak nie wspominał, aby u zmarłego był widoczny mózg. Na rozprawie w dniu 18 grudnia 1998 r. zeznał, iż na głowie zmarłego „było zagłębienie takie jakby od rogu stołu lub pistoletu. Jak ja przyciskałem to palec się wciskał (...) Ja w tych trzech miejscach widziałem zagłębienia” (k- 51). Po tych zeznaniach, Sąd postanowił powołać biegłego celem wydania opinii sądowo-lekarskiej na okoliczność przyczyn zgonu F.K.. W wydanej opinii z dnia 5 stycznia 1999 r. biegły lekarz z Akademii Medycznej – Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej w B. stwierdził, że jednoznaczne określenie przyczyn zgonu na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie nie jest obecnie możliwe.

Nie sposób też w tym miejscu nie zauważyć, że nawet sam autor omawianego wniosku podkreślił w jego uzasadnieniu, iż nie kwestionuje ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, który utrzymał w mocy wyrok Sądu *meriti*, nieuwzględniający wniosku wnioskodawców o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, w związku z pozbawieniem życia F. K.,

akcentując jednak okoliczność pojawienia się nowego dowodu w sprawie, w postaci ww. postanowienia o umorzeniu śledztwa, z dnia 23 maja 2022 r., sygn. akt [...], co – jego zdaniem – przemawia za wznowieniem tego postępowania.

Sąd Najwyższy w toku przedmiotowego postępowania zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej w [...] o nadesłanie akt sprawy o sygn. [...] dot. F.K. Wnikliwa analiza nadesłanych akt pozwala na uznanie, że nie zawierają one żadnych nowych dowodów, które byłyby wcześniej nieznane i nieuwzględnione przez Sądy orzekające w przedmiocie odszkodowania za poniesione szkody i zadośćuczynienia za doznane krzywdy w związku z represjonowaniem męża i ojca wnioskodawców – F.K. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Zawiadomienie o możliwości popełnienia zbrodni komunistycznej zostało złożone w IPN-ie w dniu 11 maja 2021 r. (data prezentaty) i postępowanie opierało się na kserokopiach dokumentów stanowiących materiał dowodowy także w przedmiotowym postępowaniu. Jedynym bezpośrednim dowodem były zeznania W.K. (wnioskodawcy w omawianej sprawie). Nie można zatem uznać, że w tych aktach znajdują się nowe dowody w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. Z pewnością owym dowodem nie jest także postanowienie o umorzeniu śledztwa, na co wskazuje obecnie pełnomocnik wnioskodawcy w omawianym wniosku o wznowienie postępowania.

W tym miejscu wystarczającym będzie stwierdzenie, że Sąd Najwyższy podziela ugruntowany w orzecznictwie i doktrynie pogląd, adekwatny także do sprawy niniejszej, że oceny prawne będące wyrazem innego poglądu sądu w takiej samej sprawie (o ten sam czyn) nie mogą stanowić podstawy wznowienia postępowania (por. postanowienie SN z 10.06.2005 r., WZ 31/05, OSNwSK 2005, poz. 1140). Podnosi się także, że za „nowe fakty lub dowody” w rozumieniu powyższego przepisu nie może być uznana dokonana w orzeczeniach zapadłych w danym lub innym procesie wykładnia przepisów prawa, nawet gdy jest przekonywająca i gdy w jej świetle objęte wnioskiem o wznowienie postępowania prawomocne orzeczenie jawi się jako wydane z naruszeniem prawa (por. postanowienie SN z 23.02.2010 r., V KO 97/09, LEX nr 844195).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy oddalił wniosek o wznowienie postępowania, o kosztach postępowania wznowieniowego orzekając na podstawie art. 639 k.p.k.

[ł.n]